

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 36.

V Ljubljani, v soboto 6. septembra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Nositeljem omike in napredka!

Omika in napredek sta potrebna vsakemu narodu, ki si hoče ohraniti življenje sredi drugih narodov. Oboje mora imeti narod v svojem jeziku in svojem duhu. Slovenskemu narodu so se delale v tem oziru vedno velikanske ovire. Mogočna roka nemškega birokratizma ga je tlačila stoletja, da ni smel niti govoriti, kaj še-le izobrazovati se v svojem jeziku, kakor drugi narodi. Namen tega pritiska je bil: potujčenje našega naroda. A umreti ni hotel in potujčiti se tudi ni dal takó naglo. Začel si je pomagati sam, da si reši življenje. Po mnogem moledovanju in z velikimi žrtvami je dobil nekaj nižjih šol od vlade, nekaj si jih popolnoma sam vzdržuje. Začela je v njem naraščati narodna zavest.

Toda sklenil je, pomagati si tudi še drugače, namreč z društvom. Po vsej domovini so se začela snovati izobraževalna in gospodarska društva. Začeli so se oglašati pevski zbori, ki dandanes že v obilnem številu po mestih in vaseh z gojitvijo krasnih pesmi segajo narodu v dušo, požlahtnujejo srce in navdušujejo za ideale. Zasnovele so se knjižnice in bralna društva, v katerih srca narod poduk in dobiva tudi prijetne zabave. Porodila so se razna gospodarska društva, ki dajó narodu čvrstost in veljavo in mu zagotavljajo obstoj. Sto in sto umov se giblje kot svetlih zvezd na poprej mračnem nebu.

Snidete se te dni v Ljubljani Vi, spoštovani zastopniki teh društev, Vi, čvrsti in požrtvovalni nositelji omike in narodnega napredka. Bodite nam iz dna srca pozdravljeni v središču Slovenije, v srcu mile domovine! Vi ste priča, kako krivična je dolžitev nasprotnikov, ki pravi, da katoliško-narodna stranka dela na poneumljenje ljudstva. Izpričali bodete, da se je ravno od te stranke za izobrazbo naroda in za gospodarsko organizacijo že veliko storilo, s čimer se nasprotna stranka nikakor meriti ne more. To je storila Vaša velika, nesebična ljubezen do naroda. Res je, da bi bili vspehi še večji, ako bi mogli delovati mirno, ako bi ne bilo treba držati v eni roki kele v drugi pa meča. Toda

ravno zaradi teh težkih okoliščin so Vaše službe še večje. Po boju do zmage!

Bratje! Nekaj veselih ur bomo skupaj preživeli, ko bomo pregledovali sad svojega truda, se medsebojno spoznavali in delali načrte za bodočnost, katere ponese te uživotvarjat med narod. Bog živi Vas, Bog daj rast krščanski omiki in pravemu napredku med slovenskim narodom!

Liberalna svoboda in karteli.

V našem sedanjem obrtnem in trgovskem življenju vlada sistem, ki je v direktnem nasprotju razmeram prošlih stoletij. Prodajalec fabrikant in mali trgovec si ne stojita eden poleg drugega, da bi se vzajemno podpirala sebi in konsumentom v prid, ampak vladati je začel skrajni separatizem, ki je postavil med oba stanova neprehodni propad. Fabrikant se ne trudi več drugega podpirati, temveč skuša ga le za svoje egoistične namene izlorabiti. Hlepenje po hitrem, lahkem in mastnem dobičku stopa na dan, podira malega trgovca in obrtnika ter zasekava proletarjatu nove, hude ranje. Mali obrtnik in trgovec se morata ukloniti pritisku fabrikantov, a da se ohranita, izvrševati morata še sama pritisk na svoje odjemalce.

Najbolj škodljiva pa je obema stanovama ustanovitev kartelov in ringov. Kartel imenujemo zvezo velikih podjetnikov, vsled katere se zavežejo vsi ne dajati proizvodov pod skupno samovoljno določeni ceni. Med kartelisti zapazimo ljudi, kateri bodo imeli vedno na jeziku toli hvaljeno in prehvaljeno gospodarsko svobodo, v praksi pa hočejo ves svet podvreči svojemu terorizmu, katerega moremo tako malo primerjati pravi svobodi, kakor cestnega roparja ponižnemu planinskemu ovčarju. Na mesto združnosti stopili so monopoli najumazanejšega lica kakor so gotovo karteli, kar bomo kmalu videli. Kartelisti sami seveda tega ne priznavajo, trdijo namreč, da jih ustanovljajo le v preprečenje pogubne konkurence in prevelikega proizvanja blaga. Ta izgovor jih odtegne § 4. koalicijskega zakona.

Načelo, da določa ceno blagu razmerje med ponudbo in povpraševanju po blagu je vrženo v blato in na njegovo mesto je stopila samovoljna diktatura kartelistov. Njih mera, pri diktiranju cen je njihov žep. Da morejo to izvesti, začeli so brutalno izkoriščati malega obrtnika, ki se jim je slepo podvrgel in zamudil še v pravem času preprečiti umazane naklepe. Da bi s početka ne sklepali pogodb, za večjo dobo naprej ne bi se jim treba zdaj pokoriti. Ravno s temi pogodbami so kartelistom pripravili ugodno pot. Ako je povpraševanje veliko in odgovarja produkcijski moči, tedaj imajo prosto roko pri diktiranju cene.

Kako zvito se znajo odtegniti določbam § 4. smo omenili. Seveda nepošteno konkurencio in hiperprodukcijo to hočejo zabraniti. Lisjaki zviti! Jedin namen, katerega seveda ne izdajo, je, lahko si polniti žepe na škodo drugih. To bi lahko dokazali z nebrom vzgledi.

Leta 1891. se je ustanovil kartel sladkornih fabrikantov. Bali so se, da ne bi kak tovarnar prodajal sladkorja pod 30 kr. kilo, zato so se zvezali. Pogodili so jo dobro. Komaj je bil ustanovljen, že je cena sladkorja skočila na 40 kr. kilo. Kje je svoboda? S pravo silo ti naenkrat poskočijo s ceno za 30%. Ali ni to sleparija? Ravno tako če ne hujše je bilo s kartelom fabrikantov petroleja.

Pred par leti so sklenili fabrikantje cementa svoj kartel v južnih avstrijskih deželah. Bilo je pri njih to, kar smo videli pri drugih. Takoj so podražili cement za 50 kr. pri centu. Češki fabrikantje niso pristopili. A to je vendar za naše kraje malega pomena, ker je Češka toliko oddaljena, da naredi draga vožnja ceno še večji, kot pri nas.

Znamenito je nadalje način, kako skušajo nekateri karteli odvrniti odjemalce od tvrdk, katere niso v njih zvezi. Pri takih odjemalcih padejo s ceno, da oškodujejo druge. Ali je to svoboda, ali je humaniteta? Ne prva ne, drugo, to početje moremo imenovati le oderuštvo, pravo nepošteno konkurencio. Družijo se proti konkurenci, a sami sebe ne vidijo.

Chrysanthemum.

Pogosto sem jo videl.

V sredi neštevilne množice sem jo zagledal hipoma v negotovih, mehkih, tresočih oorisih, ki so se počasi prelivali v nerazločne, zabrisane boje. Le njene oči, one velike, mokre otročje oči so me razločno gledale s vprašanjem, na katero bi bil za ves svet zaman iskal odgovora. Vztrepetal sem.

A bilo je prepozno.

Več je ni bilo. Le v očeh sem še čutil božajoče odseve dolgih, mehkih pogledov . . .

In potem sem sanjal krasne sanje otroške fantazije . . .

Videl sem jo zopet, a to je bilo poznejše. Moj Bog, bilo je ono grozno noč . . .

V temi sem šel domov. V težko oblačnem nebesu je kipelo, vrelo in bučalo. Bledi bliski so se trgali iz oblakov in obsevali z mrtvaškim svitom kamenje ob cesti. Strašen vihar je besnel, privijal vrbe do tal in v blaznem plesu lomil veje mladih kostanjev. Po zraku je šinil zdaj pa zdaj čuden vrišč, vzdih, stok . . .

Prišel sem domov in prižgal svečo.

V moji mali sobici mi je bilo tesno, soparno, zaduhlo . . . Boječje mi je trepetalo srce v prsah, in v grlu me je nekaj dušilo, kakor da bi se mi hotela iztrgati duša iz telesa. Zunaj so se križali mrzli bliski, pod oknom se je upogibala jablan in bolestno škripala. Iz kotov pa so vstajale strašne sence v dolgih, sivih krilih, ki so se razblinjala in zopet strinjala v najčudnejše oblike. Strahovi so se plazili po tleh, in pri oknu je gledalo v moj stan sto in sto skrbnih oči z vedno enim in istim vprašanjem:

„Kje si bil? Kaj si storil?“

In jaz sem drhtel, ker jim nisem mogel odgovoriti, ker jim nisem znal, smel . . . mogel!

Da, nisem jim mogel odgovoriti, vsem tem dobrim, milim dušam, ki so me ljubile do smrti! In sram me je bilo.

Ogromno čuvstvo me je oblilo. Vrgel sem se na postelj in skril žareči obraz v odejo, da bi ne videl ničesar, ne slišal ničesar. A zaman sem napejal živce in mučil onemogle mišice: oblast teme je bila razjedla moč mojega telesa. Obležal sem v strahu in trepetu.

Čutil sem, kako so mi postajale oči mokre. Gorak curek je prisolzil izpod mojih trepalnic in v čudovitem čaru se mi je lomila svetloba bliskov v očeh.

Odprla so se vrata in vstopila je ona, Davorina.

Moje nemirne, ihteče oči so nestalno blodile po sobi. A v njenih očeh je seval zopet oni pogled, kojemu ni bilo odgovora. Saj ni bilo nobenega vprašanja v njem. Prav nič ni zahtevala izvedeti od mene. Vprašala ni:

„Kje si bil? Kaj si storil?“

„Ah, ona bi itak ne bila razumela!“

Pristopila je k meni in mi rekla mehko: „Revež!“

Potem pa je molčala.

Njene oči so počivale na meni. Čutil sem, kako sočutno so spremljale bolestne pojave trpljenja na mojih očeh.

Vse je bilo tiho.

Za hip so ponehali na nebu bliski, vihar je utihnil, jablana pod oknom se je vzpela po konci in trudno šepetala z raztepenimi peresi.

Zlasti uspešno vodijo karteli, v kojem so fabrikantje, ki se pečajo s proizvajanjem najpotebnejših predmetov. Ravno to pa najhujše občutijo nižji slojevi. Tem se pač pozna, če na enkrat cena blagu poskoči za celih 30⁰/₀, plača pa se jim ne zviša in dohodki ne povečajo. Magnatom se seveda ne pozna. Pa kaj! Proletarjem je vsajeno trpljenje — to zahteva že naravni zakon. Trdosrčneži pač bode te spoznali, da ni tako, a bode prepozno.

Videli smo, kako pogubni so karteli malemu obrtniku in trgovcu, videli, kako škodljivi za nižje ljudstvo, koristni pa le kapitalistom. Treba bode reforme. Reformirati pa ne more drugi kot država, ki pa seveda nerada podere, kar je enkrat postavila. Mora pa priti čas, da skuša država rano, ki jo je usekala proletarjatu, ozdraviti, ako noče, da išče proletarjat zdravila sam morda proti njeni volji.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 30. avg. Bilo je v pondeljek 18. t. m. pri cesarski maši ob 9. uri. Ko se zvrste c. kr. uradniki v svojih prostorih, zapazi nadoskrbnik, da g. župan sedi v klopi, v katero zahajajo ob takih prilikah dostojanstveniki rudarske direkcije. Sede pa vrstoma, najprej načelnik, poleg njega njegov namestnik, enako v nasprotni klopi c. kr. sodnik zraven adjunkta, tako se tudi c. kr. davkar ne sramuje poleg sebe sedečega tovariša v uradu g. kontrolorja. Le g. podžupan je v 3. klopi z občinskimi svetovalci brez svojega šefa, ki se je odstranil od svojih kolegov pri magistratu ter se pomaknil v klop malo višje. To dejstvo je opazil, kakor omenjeno, nadoskrbnik ter rahlo opomnil gospoda župana „prijatelj, pomakni se — nižje!“ Da to ni prijetno bilo na ušesa prizadetemu, je umevno, in takoj smo rekli, sedaj se bode pa nekaj vsulo nad klerikalce. Res se nismo motili. Drugi dan je že „Sl. Narod“ prinesel brzojavko iz Idrije, da so klerikalci demonstrirali pri cesarski maši. Vse se je popraševalo, kaj se je neki tako groznega zgodilo, a nobeden ni vedel pravega vzroka, ker ga sploh res ni bilo. A ugibali so različno:

„Županu je eden pravi sedež odkazal in ker mu to ni všeč, je demonstracija.“ „Bežite no, taka malenkost se vendar ne bo obešala na veliki zvon“, zavrnilo so ga.

„Vsi uradniki niso bili v uniformi“, trdil je drugi. „Ne bodi no smešen, to se je že tolikrat zgodilo, posebno v deževnem vremenu, da smo že vsi tega vajeni.“

„Večina cerkvenih pevcev se je odtegnila na božjo pot.“ „Saj jih bode še vse eno več na koru, kakor pred leti ob takih prilikah“, se je odgovorilo.

„Požarne brambe in veteranskega društva ni bilo k maši.“ Saj to niso klerikalci! Prvo je popolnoma v liberalnih rokah, v drugem so vse stranke zastopane. Tudi to ni držalo.

In začel sem prositi:

„Davorina, povej mi pravljico, veš ono lepo bajko, ki si mi jo pravila zadnjič . . .“

Ona pa je molče posegla med moje knjige in vzela v roke debelo, rdeče vezano knjigo. Odprla jo je in začela čitati v svojem otroškem, nežnem tonu, počasi in monotono:

Tisti čas je šel Jezus v mesto, Najm po imenu, in z njim so šli njegovi učenci in velika množica ljudi. Ko pa se je mestnim vratom približal, glej, nesli so mrliča. In ta je bil edini sin matere, ki je bila vdova. Veliko ljudi iz mesta jo je spremljalo. In ko je Gospod mater videl*,

Tu je za hip prenehala in glas se ji je začel rahlo tresti.

„ . . . se mu je smilila, in ji je rekel: „Ne jokaj!“

In zopet je postala, kakor da bi se trudila dobiti nazaj prejšnji glas. Za nekoliko časa je nadaljevala zopet mirno v svojem otroškem, nežnem tonu, počasi in monotono:

„Potem pa je pristopil k nòsilom in se jih dotaknil v znamenje, naj nosilci postojte. In oni,

„Duhovščina ni v ornatu čakala pred altarjem, ko se je pela cesarska pesem po maši“. Ne bodi vendar tako malomesten, kje se pa to godi?

Gako so se vrstila mnenja in vgibanja, a brzovjav je trezno in hladno misleče zelo neprijetno zadel. Saj je znano, da iz nobenega mesta v Avstriji ne dohaja toliko prošnja na kabinetno pisarno in do poljedelskega ministerstva, kakor iz Idrije, ker imamo toliko ljubeznivih prijateljev v vseh krogih, ki nas Slovence črnijo celo na najvišje mesto, smo se pač bali, da bi tako brzovjavljanje ne imelo slabih posledic za naše mesto, osobito za naše delavce-rudarje. Ko bi to stalo v našem idrijskem listu, naj bi že bilo. Ta je preveč obskuren in malenkosten, da bi se kdo nanj oziral, a glej, to se sporoča v ljubljanski dnevnik, tedaj v metropolo, v katero se stekajo in iz katere zajemajo razne novice, kako lahko je mogoče, da se to porabi Idrijčanom na škodo!

Radovedni smo čakali, kako se bode omenjena demonstracija pojasnila. Dan za dnevom ni bilo nič. Med tednom res prinese „Sl. Narod“ dolg dopis iz Idrije, a v njem je le navadno zabavljanje, kakor smo ga že itak navajeni. Pogrešali bi ga skoraj, ako bi za dalje časa izostala.

Tedaj nam „Jednakopravnost“ razjasni vso zadevo, smo rekli, in nismo se motili. Dne 28. avgusta izšla številka nam našteje kar 3 točke, v katerih se je demonstriralo. — Prosim Vas pa, ki jih berete, držite se resno in spoštujte našo malomestno napredno modrost. Evo jih!

1. Demonstriral je uradnik katoliške stranke, ker je šel k cesarski maši v črni obleki, ne v paradni uniformi in to celo prej, kakor drugi uradniki.

Čudno, da so samo tega zagledali! Saj tudi ni bil v uniformi nadzdravnik in rudarski oskrbnik Častek, ki imata poleg uradniške uniforme še častniško, ker sta oficirja v rezervi, a bila sta radi dežja v salonski črni obleki. Enako davkarja Krapš in Seitel sta imela le črno obleko in dežnik. Seve pri teh ni bilo nobene demonstracije, le pri g. Tušarju naj bo, naj si je on enako oblečen kakor njegov predstojnik v pisarni. Za predstojnika ni črna obleka demonstracija, le za podložnega uradnika naj bo! Res napredno! Še bolj fino je, ako pomislimo, da je šel g. Tušar sam v cerkev in ne s parado. Videl je namreč, da bode gospoda s parado mašo zamudila, a on kot doslužen vojak hotel je posnemati presvetlega cesarja, ki je do minute točen in natančen. Zato je on demonstriral, ko je pravočasno dospel k cesarski maši, ni pa demonstrirala gospoda v paradi, ki je mašo zamudila. No logike in doslednosti ne iščite pri naprednjakih!

2. Demonstriralo je veteransko društvo, ker ni došlo v paradi v cerkev. Zakaj pa ne tudi gasilno-društvo, ki se tako rado pokaže pri vsaki priliki? Na njih čeladah bi bil dež manj škode napravil, kakor veteranskim klobukom. Pa gasilno društvo pripada k liberalni stranki, in tako ne more demonstrirati s svojo odsotnostjo, pač pa veteransko, ker je slučajno tudi kak kleri-

ki so ga nesli, so obstali. In Jezus je rekel mladeniču: „Mladenič, rečem ti, vstani!“

Kakor nehote je prenehala in ponovila tiho, komaj slišno:

„ . . . rečem ti, vstani!“

Ves čas, ko je čitala, sem upiral pogled v njen obraz. Mehke, otroške poteze njenega obličja so čudovito žarele v dolgih, nemirnih žarkih sveče, le v posameznih jamah in črtah je ležal miren, neskalsen čar mladostne, nedotaknjene sreče. In ko so zašepetale njene ustnice: „ . . . rečem ti, vstani!“ takrat se mi je zdel ta čar neizrečeno vzvišen, skoro zapovedovalen.

Prišlo je nenadoma čez me, prišlo menda od neke višje sile. Razprostrl sem roke in planil po konci.

Sveča je zatrepetala . . . kot lahna sanja je izginilo vse.

Skočil sem k mizi.

Cvetje je ležalo na njej. Bile so — njene hrizanteme.

S predrzno roko sem hotel seči po njih in si jih prilastiti. A nisem mogel.

Ah, bile so tako nebeško bele! . . .

kalec vmes. In „Jednakopravnost“ nosi na čelu moto: „bratstvo in svoboda“. Da svoboda svoji stranki, nasprotnikom suženjstvo!

3. Po mnenju naših naprednjakov je demonstrirala celo duhovščina, ker po odpetem „Te Deum“ ni čakala pred altarjem cesarske himne. „Jednakopravnost“ pristavi: „kakor navadno“. Tedaj v Idriji ni bila navada, da bi sploh v ornatu čakala pred altarjem cesarske pesmi, ampak sami pravite, da je bilo ne samo letos, temveč n a v a d n o, da je odšla v zakristijo, kadar je izvršila predpisane obrede. Gospoda napredna, taka navada je povsod! Na Dunaju mašuje kardinal in še višja gospoda je pri maši, kakor idrijska, in tam duhovščina enako dela, kakor v Idriji, pa zato še niso nobenkrat pisali judovski listi, da je kardinal s svojo duhovščino demonstriral. V Ljubljani knezoškof enako ravna, pa še nobenkrat se ni cesarski namestnik pritožil, da bi tako postopanje ne bilo pravilno. Tedaj taka navada je po vsej Avstriji, in nobenemu ne pride na misel v tem iskati kake demonstracije. Le samo malenkostna napredna gospoda v Idriji si daje v svoji razdraženosti duška s tem, da tako običajno in in pravilno postopanje denuncira kot demonstracijo. No na take specialitete naj gospoda okoli „Jednakopravnosti“ le patent vzame.

Vzroki domišljene demonstracije so res smešni dovolj in se sami obsojajo, a žalostno je to dejstvo radi tega, ker take stvari po liberalnih časnikih, posebno sedaj v dobi kislih kumar, Slovincem na škodo obdelujejo in se Idriji, posebno še delavstvu na kvar. Saj je znano, da noben uradnik ne pride rad v naše mesto na službo, vsaki bi raje ostal pri drugih rudnikih, osobito na Češkem, kjer ima več ugodnosti, kakor v samotni Idriji. Zato smatrajo službo pri nas kakor kako pregnanstvo, Sibirijo. Naklonjeni niso radi tega našemu mestu, ako pridejo pozneje v višjo službo, ali celo k ministerstvu, tedaj naj pa sliši o demonstraciji pri cesarski maši, se ne bo naklonjenost do nas, če bi jo tudi malo bilo, sprevrgla naravnost v mržnjo? In v kabinetni pisarni, kjer je vedno toliko prošenj do presvetlega cesarja iz Idrije, pač ne bodo kaj hiteli ustreči željam ali prošnjam onega mesta, kjer se demonstrira proti najvišji osebi, od katere pričakujejo pomoči in daru. Radi tega je vse obsojalo tako nepremišljeno in neutemeljeno brzovjavljanje v javen list, ter nevoljno pristavilo: ako ima gospoda kaj med sabo, naj tudi med sabo poravna, ne pa otesati svojo onemoglo jezo nad nedolžne Idrijčane.

Politični pregled.

Češka Praga. Pred sto leti je bilo v Pragi 52 odstotkov Nemcev in 48 odstotkov Čehov. Zadnja ljudska štetev je pa pokazala, da je v Pragi 91-35 odstotkov Čehov in le 8-57 odstotkov Nemcev. Vlada je vedno držala z Nemci, pa vse nič ni pomagalo. Zmagala je češka energija. Tako brezobzirni in pogumni proti Nemcem bi morali biti tudi Slovenci. Ne smeli bi jih podpirati niti pri deželnem gledališču v Ljubljani naši liberalni izdajice, če hočemo napredovati.

Velike demonstracije proti Srbom bile so te dni v Zagrebu. Množica je opustošila prodajalnice srbskih trgovcev. Več oseb je ranjenih. Nad Zagrebom je proglašena nagla sodba. Hrvati so pokazali, da se od pravoslavnih Srbov ne puste tujiti svojega Hrvatstva. Srbi na Hrvaškem so popolni mažaroni in v zatiranju Hrvatov drže z vlado.

Nasprotje med Srbi in Hrvati. Onemu, ki se peča z javnostjo, je, znan tudi srditi srbsko-hrvatski boj, o katerem se zastoj pričakuje, da bi kedaj ponehal, marveč postaja isti z vsakim dnevom hujši in se lahko reče, da v ljutosti ne zaostaja niti za bojem med Italijani in Slovani v Istri. Žalibog, to je naš podedovani greh: Slovani znajo postajati energični, radikalni in neizprosni do skrajnosti le tedaj, ko se koljejo med seboj! Kadar pa se borijo proti tujerodnim nasprotnikom, so nerazumljivo mehki, odjenljivi, in neopravičeno velikodušni. Kje bi že bilo Slovanstvo, ako bi vse one zaklade bojevitosti, ki jih hrani le za brato-

morni boj, uporabljalo v boju proti sovražnemu tujinstvu! Neki, ako se ne motimo, znanstveni list iz srbske kraljevine priobčil je te dni jako ostro proti Hrvatom pisan članek, ki je te poslednje užalil do dna duše. Ta članek pa je posnelo tudi glasilo Srbov na Hrvatskem, v Zagrebu izhajajoči list „Srbobran“. „Srbobranu“ so pikro odgovarjali hrvatski listi, a tej polemiki v listih sledile so demonstracije Zagrebčanov pred tamošnjo „Srbsko banko“ in pred uredništvom „Srbobrana“. Demonstracij, ki so se vršile v nedeljo in ponedeljek, se je udeležila množica Hrvatov, ki je pobila šipe dotičnih hiš.

Domače novice.

Udeležencem shoda naših nepolitiških društev. Ko smo se odločili sklicati zborovanje nepolitiških društev naših, bali smo se, da bode shod morebiti slabo obiskan. Zlasti skrbelo nas je, je li se bodo shoda udeležili tudi zastopniki naših obmejnih društev. Hvala Bogu, naša bojazen ni bila opravičena. Priglasili so se tudi poleg lepega števila kranjskih naših društev, tudi vrli zastopniki katoliških slovenskih društev na Štajerskem, Primorskem in Koroškem. S ponosom smemo reči: na shodu nepolitiških naših društev zbrani bodo jutri najbolj prepričani in požrtvovalni zastopniki slovenskega katoliškega ljudstva. Vseslovenija in prav tako le prepričano katoliško ljudstvo zamore ohraniti narodno svojo samostojnost. In poleg zastopnikov slovenskega ljudstva posetijo shod tudi vrli bratje naši Hrvatje. Prišli bodo na naš shod oni možje, ki pogumno in neustrašeno delajo za smisel družabne preosnove po načelih krščanske pravice v najneugodnejših odnošajih pod krutim mažaronskim jarmom, v Hrvatski, kjer je jud vsemogočen in ostalo ljudstvo nič. Zastopan bo toraj na shodu naših nepolitiških društev ves naš jug „slovanski jug“, ki bi moral tudi celotno tvoriti samostojno v okvirju naše države veliko hrvatsko državo. Taka manifestacija za to misel bo tudi navzočnost na našem shodu delegacije hrvaške katoliške demokracije. Shod naših nepolitiških društev bo poučen shod. Na tem shodu se prav za prav šele konstituirata istinito slovensko krščansko socijalno zvezo. Za to pa ne bo nobena zabava za delegate in ne za navzoče goste, marveč čas napornega duševnega dela. In važne stvari se bodo obravnavale na shodu. Stvari, kako organizirati in urediti ljudski pouk. Naše moderne šole, žal, niso po svoji osnovi krščanske niti praktične. Mladini vcepi se preveč nepraktičnih rečij z velikim trudom v glavo. Mi pa hočemo katoliško izobrazeno slovensko ljudstvo in tej nalogi naj se z vso vnemo posvete navzočniki na našem shodu. Misli in sklepi našega shoda se pa morajo tudi izvršiti in delovati se bode i po shodu moralo z vso odločnostjo, da se saj v vsaki župniji zasnuje naše društvo. Žal, da se shoda naše vrlo svečeništvo ne more radi stanovskih poslov v nedeljo in praznik udeležiti v tako velikem številu, kakor bi bilo želeli, toda trdno se nadejamo in opravičeni pričakujemo, da bode i svečeništvo z vso navdušenostjo delovalo pri snovanji in vodstvu naših nepolitiških društev. Nujno potrebno je to s posebnim ozirom na silovit kulturni boj, ki se bije danes tudi med Slovenci. Udeleženci našega shoda, oficijelna Ljubljana Vas ne bode sprejela z veseljem in častjo, ki Vam gre kot zastopnikom in reprezentantom poštenega našega ljudstva. Uverjeni pa bodite: z odprtimi rokami in z največjim veseljem sprejeli in pozdravili in Vas bodo imeli v svoji sredi naši pošteni delavci in katoliško misleči Slovenci. Naj bi mili Bog blagoslovil naše stremljenje. Udeležnikom našega shoda: Bog Vas živi v beli Ljubljani!

K sestanku naših nepolitičnih društev. Opozorjamo naše somišljenike, ki se udeležijo sestanka naših nepolitičnih društev, da se zbero jutri v nedeljo točno ob 7. uri zjutraj v veliki dvorani „Katoliškega Doma“, od koder odkorakamo k sv. maši v križevniško cerkev. Zborovanje se prične točno ob 9. uri zjutraj v dvorani „Katoliškega Doma“. Jutri v nedeljo zvečer je veselica, pri kateri svira društvena

godba in pojeta dva zbora, ženski in moški. Pevski zbor pod vodstvom č. gosp. F. Ferjančiča. Veselica se vrši na vrtu gostilne „pri zvezdi“ na cesarja Jožefa trgu. Za somišljenike je vstopnina prosta.

Sijajna shoda „Katoliško-narodne stranke“ sta bila v nedeljo v Vipavi in Šenčurju pri Kranju. V Vipavi sta govorila dr. Šušteršič in dr. Žitnik pred velikansko navdušeno množico, ki je na ves glas zahtevala skrajnega boja proti liberalizmu, v Šenčurju pa sta govorila dr. Krek in dr. Brejc pred stotinami gorenjskih mož, ki so došle liberalne razgrajče potisnili na zrak. Ljudstvo je zopet pokazalo, da se zaveda, da je moč v njegovih rokah in da to moč hoče izrabiti. Liberalci in tisti, ki z liberalci drže, naj se pripravijo na obračun!

Narodni svet. G. prof. Karol Glaser piše v „Edinosti“: Za enotno in vspešno narodno politiko bi se moral osnovati „Narodni svet“. Ta bi naj obstajal 1. iz vseh državnih poslancev, 2. iz deset deželnih poslancev in sicer: trojico njih naj bi poslala Kranjska, trojico Štajerska, dvojico Goriška, po enega Koroško in Trst z okolico. Med temi desetimi poslanci bi se morali nahajati deželni glavar kranjski in namestniki deželnih glavarjev na Štajerskem in Goriškem in potem župan ljubljanski, bodisi, da je že eo ipso poslanec ali ne. 3. Slovenski škofje, kakor virilisti naj bi si izbrali po enega zastopnika.

Sprehodek po „Otroškem vrtcu“. Piše se nam od Kranja: Naš zadnji sprehodek je bil Cirilu všeč. Napisal je o njem cel članek, otročji članek seveda, kakor se spodobi „Otroškemu vrtcu“. V uvodu članka začne po otročje loviti Vašega dopisnika in se spomni, da otroci, kadar izbirajo onega, ki potem druge lovi, zapojo: „Anderle — panderle Cuckov sin“. Nemalo jih je iznenadilo ime: „Anderle — panderle Cuckov sin“. No, otroci imajo radi fletna imena, pa naj jih imajo. — Vendar pa Ciril napreduje v starosti in modrosti. V tem članku sicer družega imenitnega ne pove, kakor to da so Kranjice postale grde, zlasti na kmetih, kjer nimamo več samostanov, in omenja, „da je šla po vodi krasota kmečkih žen in deklet tudi v krajih, kjer so bili enkrat samostani“. Ta trditev se vidi res še nekako bolj otročje naivna to pa le zato, ker je Ciril zasukal, ali pa iz strahu pred mestnim ženstvom nalašč narobe razumel znani izrek svojega mojstra dr. Slanca in tako grdo nabarval le kmečke žene in dekleta. Ko bi se bil spomnil, da te kmečke žene in dekleta puščajo v njegovi prodajalnici mnogo lepih kronic, bi jih gotovo ne bil po otročje onečedel. Ampak konec članka je pa že iz mladeniške dobe, kar kaže, da Ciril napreduje. Vzet je iz naloge, katero je Ciril delal za doktorat iz juristarije na Dunaju. Glasi se doslovno: „Ajha, pajha, štrukelj, knedelj, kavs!“ Častitamo Kranjcem, da imajo med seboj tako učenost. Če tudi je doktorat zdelala pod mizo, učenost je ostala. Ta učenost bi zaslužila dijete brez zasedanja deželnega zbora. Škoda je le, da je premalo poznana g. dež. predsedniku. Z „ajha, pajha“ bi Ciril lahko panal vse, ki delajo obstrukcijo, da bi pustili trobentice in mirno poslušali to lepo Cirilsko pesmico kakor neumne ribe mojstra pevcev. In če so se deželni in drž. inženirji zmotili pri uravnavi Mirne za četr milijona, prav se godi g. deželnemu glavarju Deteli, zakaj pa ni poklical učenjaka svojega okraja, ki bi bil pustil za par mesecev „Otroški vrtcu“, in — štrukelj, knedelj, kavs — Mirna bi tekla po sredi grofovskih travnikov. — Radi bi še pokazali „mrtvorjeno dete“, katero smo našli v Cirilovem „vrtcu“. Povedali bi, kakšne pojme ima njegov oče o lesni zadrugi na Kranjskem, i. t. d. A mislimo, da smo že dosegli, kar smo hoteli. Izbezali smo Cirila, da bo še kakšno pametno iz svojih otročjih let povedal v „Otroškem vrtcu“. Najbrže bo že prihodnja številka „vrtca“ prinesla političen članek o „cuzi“, ali pa še kaj bolj zanimivega o Cuckovem sinu.

Cesar na ljubljanskem kolodvoru. Cesar se je pripeljal v ponedeljek na ljubljanski kolodvor ob 7. uri 18. min. zjutraj, ko je potoval k vojaškim vajam v Pulj. Oficijelnega vsprejema ni bilo, pač pa so pričakovali cesarja deželni pred-

sednik baron Hein, orožniški zapovednik podpolkovnik Riedlinger in župan Hribar. Cesar je v spremstvu generalnega adjutanta gr. Paara izstopil iz vlaka in je jako prijazno ogovoril deželnega predsednika barona Heina ter župana Hribarja, pri katerem se je natančno informiral o ljubljanskih razmerah po potresu in dobil vsa pojasnila o razvoju mesta. Tudi okrajnega glavarja Haasa je cesar ogovoril in vprašal, če je zmožen slovenskega jezika.

Junastvo. „Slov. Učitelj“ piše: Ob učiteljskih konferencah preteklega meseca so se marsikje kovale „nezaupnice“ proti poslancu Franc Jakliču. Med banketom so vstajali pogumni junaki in dajali duška svojemu ogorčenju, da je tudi učitelj-tovariš pritegnil obstrukciji v deželnem zboru. Krožile so pole, kjer so se podpisovali kolegi in koleginja, ki so nezadovoljni s postopanjem svojega tovariša. Ves liberalni svet se je radoval udarca, ki ga je prejel Franc Jaklič od učiteljstva. A glej čudo! Nezaupnici od nikoder in jih ni! Jaklič je hotel poznati tiste, ki mu ne zaupajo. A imen ne dobi pred oči. Kje so torej tiste nezaupnice? Na dan ž njimi! Ali so junaki puške vrgli v koruzo, ker ni bilo pričakovati zmage?

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska je dobila pravdo glede znane liberalne defraudacije tudi pri najvišjem sodišču na Dunaju. To sodišče je celo povišalo od graškega nadsodišča določeno plačilno dolžnost liberalnih mogočnjakov, ki bodo sedaj morali poseči globoko v žep.

Rovanje protestantov na Koroškem. V celi Avstriji ni tacega gnezda, kjer bi protestantje tako grdo rovali proti sv. katoliški cerkvi, kakor je Trebnje pri Beljaku. Vse rovanje vodi fanatizirana protestantska grofica Latour in sicer ne s posebnim uspehom med katoliškim prebivalstvom. In najlepše je, da se je ondodni okrajni glavar izrazil, da v svojem delovanju ne bode motena. Sklicala je grofica nadalje javen shod, ne da bi ga bila naznanila oblastim, na katerem so govorili pastorji iz rajha in pozivali k odpadu in pristopu k protestantizmu. Okrajni glavar Schuster je brez dvojbeno vedel za to, a ni poslal na shod nobenega zastopnika, ki naj bi bil kontroriral, je li bil shod pravilno sklican ali ne. Na tem shodu dokazoval je nek pastor iz rajha resničnost protestantske vere s tem, da je udeležnikom pripovedoval, da se mu je v času, ko je bil še katoličan, prikazal angelj in mu razodel: edino prava vera je protestantska. Tako delajo protestantje v — katoliški Avstriji.

Napad z bombo. V soboto popoldne okrog ene se je pripeljal v Selzthal na Štajerskem lastnik raznih rudnikov, vitez Gutmann. Na kolodvoru ga je pričakoval njegov gozdar Sobotka. Ko stopita s kolodvora, vrže nekdo pred nju bombo, ki se je koj razletela. Vitez Gutmann je bil lahko ranjen, njegov spremljevalec pa je umrl. Najhujše pa se je zgodilo onemu, ki je vrgel bombo. Razleteli kosci so ga tako rekoč popolnoma raztreščili. Le glava mu je ostala cela. Dotičnik je neki inženier Scholz, ki se je hotel nad Gutmannom maščevati.

„Zavod sv. Nikolaja v Trstu“ otvori v nedeljo, dne 7. septembra svoj „Dekliški Dom“ v Rocolu v ulici Settefontane št. 34. Pri slavnosti sodeluje iz prijaznosti „Slovansko pevsko društvo“ in vojaška godba. Vspored slavnosti: Ob 9. uri dopoldne sv. maša, katero bode daroval drušveni katehet preč. gosp. Fran Guštin v cerkvi sv. Vincencija. Po sv. maši blagoslovljenje doma zavoda sv. Nikolaja. Popoldne ob 4. uri koncertna veselica na lastnem vrtu.

Ušel je iz Velikih Lašč liberalni agitator Benedik. Z liberalno posojilnico je prišel v tako „sorodstvo“, da se mu je zdelo najvarnejše pobegniti. Tako se majo stebri liberalne stranke.

Vabilo k gledališkima predstavama, katere priredi „Kat. slov. izobraževalno društvo Menges“ na Mali Smären dne 8. septembra 1902 po popoldanski službi božji v Malem Mengšu v gostilni „pri Jelenu“. — Vspored: 1. Nagovor mladini. 2. Novi zvon na Krtini, igrokaz v treh dejanjih. 3. „Blagovestnikom“. Deklamacija. Zložil Simon Gregorčič. 4. Dr. Vsezna in njegov sluga Štipko Tiček. Veseloigra v dveh dejanjih. — Predstavljalo se bo ob vsakem vremenu. Vstop-

nina: Sedež I. vrste 40 kr., II. vrste 25 kr., stojišča 15 kr. Otroci so vstopnine prosti. Ker je čisti dohodek namenjen za napravo novega odra n zastora, se preplačila hvaležno sprejemajo. K prav obilni udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

Vprašanje na cerkveno predstojništvo na Sv. Višarjih. V „Slovenca“ dne 14. junija je bil objavljen red božje službe: „Sv. maše se začnajo ob 6.; navadno so vsak dan tri sv. maše, med temi ena peta. Če pa pridejo tuji duhovni, tedaj jih je seveda več.“ Vprašam, kedaj je mogoče tujim duhovnom maševati, ali tudi pred šesto uro? In li bi se moglo postreči izjemoma z bolj zgodnjo mašo n. pr. romarjem iz Kranjskega, ki pridejo prejšnji dan in žele drugi dan ob 8. iz Trbiža oditi. Kedaj imajo romarji priliko opraviti sv. spoved in obhajilo?

Slovenski šolarji v Trstu. Po statistiki je bilo v mestnih ljudskih šolah tržaških koncem šolskega leta 5880 dečkov in 5270 deklic. Med temi 11.150 otroci je bilo gotovo 30% Slovencev, torej okoli 4000. Za vse te otroke pa naša slavna vlada ne ustanovi niti ene slovenske šole. V tržaški okolici je bilo šolskih otrok 3228, med temi 3000 otrok slovenske narodnosti.

Vabilo na veselico, katero priredi kat. izobraževalno društvo na Mirni 7. septembra t. l. v prostorih g. Martina Kolenc-a „na Žagi“. Vspored: 1. Milut. pl. Farkaš: Naprej zastave Slave. 2. Svibanjska ružica. 3. Karišik hrv. nar. popjevaka. 4. a) Prosto zrakom ptica leti. b) Složno, bratje mili. 5. Sretan imendan. 6. Arija iz operete „Nadrudar“. 7. Deklamacija. Odmor. 8. Košnica (Bienenhaus). 9. Brož: V sladkoj sanji (Valček). 10. Stahuljak: Siciliana iz opere „Cavaleria rusticana“. 11. Milut. pl. Farkaš: Micek moj. Oj Hrvati, oj junaci! Vse komade udarja društveni tamburaški zbor pod vodstvom kapelnika Antona Kolenc. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 20 h za osebo. V slučaju slabega vremena se vrši veselica 8. septembra na mali Šmaren. K obilni udeležbi vabi odbor.

Ustanova za učiteljske vdove. Ustanova pokojnega vodje normalke, c. kr. šol. svetnika in častnega kanonika Iv. Nep. Schlackerja v podporo ene učiteljske vdove se bode zopet podelila za čas od 1. avgusta 1901 do 1. avgusta 1902. Prosvitke naj opremijo svoje prošnje z verjetnimi svedočbami, da so v resnici ubožne, nekvarljivega življenja in da so njihovi možje najmanj deset let hvalevredno služili v kronovini Kranjski kot ljudski učitelji. Prošnje se vložijo do 30. septembra t. l. pri tukajšnjem kn. šk. konzistoriju.

Zanimiva rubežen radi vojaške takse. Radi brezvspešanja izvršbe, ker se je v izterjavo vojaške takse v znesku 4 K pri prodaji branil izročiti svojo uro s trditvijo, da je takso že plačal, ne vedoč, da se izterjuje druga še ne plačana taksa, bil je pri okr. sodišču ovaden g. A. K., solicator v Ljubljani. Pri včerajšnji obravnavi je bil od obtožbe oproščen, ker je dokazal, da se mu razsodilo o vojaški taksi sploh še ni dostavilo, in ker se rubež ni izvršila pravilno, namreč tako, da bi toženec za to vedel. Eksekutor zarubil mu je namreč uro, ne da bi se prepričal, če ima le-ta sploh kako uro pri sebi.

Razne stvari.

Prodalo se je lani tobaka v Avstriji za 216,111.196 kron, toraj za 2,976.725 kron več kakor lani. Največ se je pokadil na Češkem (za 55,700.000 kron na Nižje Avstrijskem pa za 51,200.000 kron.

Mednarodni shod za trgovino in industrijo se je vršil 26. avgusta v Ostende. Zastopane so bile vse evropske države, nadalje Zjedinjene države in Meksika. Razpravljalo se je o trgovskih tarifah in o delavskih penzijah.

Trta s tisoč grozdi nahaja se na vrtu prostovoljne požarne brambe v Gradcu. Trta tvori lepo lopo. Grozdi so beli in izborne kvalitete.

Trgovina z malajskimi deklicami. Brezvestnih trgovcev se ne dobi samo v „omikani“ Evropi ampak so zastopani v lepem številu tudi v Aziji. Tudi ondi cvete „najlepša“ sramotna trgovina z deklicami. Že nekaj let sem prevajajo cele ladje malajske deklice iz Jova v Sin-

gapura, kjer jih v temnih nočeh prekladajo v druge ladje. In niti jedna teh žrtev ne vidi več svoje domačije. Trgovci, ki vodijo to sramotno kupčijo so večinoma brezvestni in propali Arabci. Policija je bila sicer že na to počenanje opozorjena in je tudi nekaj takih brezvestnežev polovila, a kmalu je ta kupčija še bolj zacvetela. Sedaj čisto svoje kupčije niti več ne skrivajo, ampak prevažajo in prekladajo uboge žrtve pri belem dnevu. Časopisi v Javi so zoper to počenanje vzdignili glas in pozivljejo vlado naj takemu nesramnemu ravnanju naredi že enkrat konec.

Nekaj veselih prizorov pri kronanji angleškega kralja. Pri zadnjem kronanji angleškega kralja sta se dogodili dve veseli dogodbi, ki še sedaj vzbujata občno veselje Angležev. Dosedanji podkralj Irski, Lord Cadogan je nesel baldehin angleški kraljici. Po dokončani ceremoniji se je hotel vvesti na svoj prostor in se je po etiketi nazaj pomikal. A ker ni smel pogledati nazaj, zgrešil je sedež in poleg njega sedel na zemljo s tako silo, da mu je težka krona padla z glave na tla in daleč v stran zatrkala. — Starega Lorda Crawiorda se je lotil spanec in pri tem mu je padlo žezlo iz roke in padlo na glavo predstoječega merkiza. Merkizu je padla krona na tla.

Zanimiva statistika. Pred kratkem so izdali na Dunaju statistiko, ki bi znala širji krog zanimati. Iz te statistike povzamemo, da se je v letu 1901 pomnožilo število advokatov za celih 104. In sicer se je število pomnožilo na Dunaju za 28, v Pragi za 13, (sploh na Češkem za 26) v Lvovu in Krakovu za 6. Zmanjšalo se je število le v Lincu, Brnu, Celovcu in v Samorju in sicer za enega. Začetkom tega leta je delovalo v celem Avstriji 4401 odvetnikov. Torej je prišlo na 5939 prebivalcev en odvetnik, ako se vzame, da je v tej državni polovici 26,107,304 prebivalcev, kakor je skazalo ljudsko štetje za 31. decem 1900. Vendar je to razmerje še povprečno. Na Kranjskem pride na 13.739 prebivalcev jeden advokat. V drugih deželah vlada sledeče razmerje: Na Koroškem pride na vsakih 10.495, v Gorenje Avstrijskem na 9642, v Galiciji 9235, v Šleziji 8006, na Štajerskem 7705, na Predarljskem 7635, v Dalmaciji 7594, na Primorskem 5356, na Češkem 5494, na Nižjeavstrijskem pride pa na 2727 jeden advokat. Leta 1901 je umrlo 56 advokatov, odvetništvo je opustilo 35, črtali so 2. V zadnjih petih letih se je število advokatov povišalo od 4009 na 4401.

Zanimiva posebna stavka vršila se je na Španskem v Villaru (Valladolid). Kakor po drugih mestih, se tudi tukaj vsako leto na praznik mestnega zaščitnika priredi borba z biki in sicer na občinske stroške. Toda občinska blagajna v Villaru bila je že skozi šest let prazna in se tudi skozi šest let ni vršila borba z biki, Špancu najljubša igra. Prebivalstvo je bilo vsled tega tako razburjeno, da je vsled tega priredilo splošno stavko. Opustili so stanovalci svoj običajni posel in demonstrirali so na ulici: imeti hočemo borbo z biki, če ne, delajte občinski svetniki sami, ne gremo prej delati, da se nam ne izpolni naša zahteva. S črnimi zastavami hodili so stavkujoči po mestu. Ker je bil čas žetve in nikdo ni hotel delati in so stavkujoči držali najstrožjo disciplino, pokoriti so se morali občinski svetniki ljudski volji in borba z biki se je po preteku šestih let zopet vršila. Popolen uspeh toraj so stavkujoči v svojo največjo zadovoljnost dosegli. Ta res originalna stavka za boj z biki zahtevala je pa tudi svoje žrtve. Več mlajših ljudi so pozapri, ker so druge ljudi v stavko nahujskali in zabavljali občinskemu svetu. Toda upravičeno se upa, da obsojeni ne bodo, ker bodo porotniki z mladeniči milo postopali, ki bodo prišli pred nje samo zato, ker so zaradi Španjoleu najljubše igre, borbe z biki, nahujskali ljudi v res prav španjolski štrajk.

Čudovito jezero. 31. julija zborovalo je v Londonu akcijsko društvo, ki si stavi namen izsušiti malo jezero Guataviva. Stari Indijanci so smatrali jezero svetim in so najdragocenejše stvari metali v jezero. Ko so prišli Španjolci v južno Ameriko, bili so grozno lačni zlata. In Indijanci so iz ogorčenja pometali vse svoje zaklade, zlato, zlate posode, smaragde in druge

dragocene kamne v jezero. Sodi se, da so na dnu jezera nahajajoči se zakladi vredni najmanj tisoč dvesto milijonov goldinarjev. Pred 200 leti že so Španjolci poskusili z osušenjem jezera, toda posrečilo se jim ni, vendar so našli precej dragocenosti. Angleži sedaj kopljejo strugo, s katero nameravajo do aprila 1903 osušiti jezero.

Srečna starica. Marpinet v Parizu našla je lani, ko je šla v cerkev listnico z osemdeset tisoči frankov. Na policiji se ji je reklo, da če se jedno leto za izgubljenost listino in denar nihče ne oglasi, postane to njena last. Te dni je dobila policijsko obvestilo, naj pride po 80000 frankov. Ko je prišla na svoj dom z denarjem našla je pa pismo svojega bankirja z obvestilom, da je zadela neka njena srečka lepo svotico, 100000 frankov.

Smrt moderne dame in — upniki. V Parizu umrla gledališka igralka V. de Boncza zapustila je samo pol milijona dolga in sicer je ostala dolžna enemu krojaču 154.000, drugemu pa 100.000, neki izdelovavki kinča 20.000. Imela je tudi še drugod dolg.

Hvaležen soprog svoji umrli soprogi na Nemškem je pustil v nagrobni kamen uklesati sledečo žalostinko: Tukaj, hvala Bogu, leži žena moja. Dokler je živela, se je vedno kregala. O ljubi bravec, beži brž od tod. Če ne bo vstala in se kregala s teboj.

Kralja „nafehtala“. V nekem badeškem časopisu opisuje J. Graf zelo humoristično, kako se je prvokrat sešel z Ludovikom I., kraljem bavarskim. Predno začnemo pripovedovati, omenimo naj še, da je imel Ludvik I. navado, sprehajati se po javnih šetališčih v navadni sivi obleki. J. Graf pripoveduje: Bilo je v strogi zimi leta 1860—61, nekaj dni pred Božičem. Zmrzneni, sestradani, žejni, brez ženka v žepu smo se klatili po dvornem šetališču. Celo naravo je obdajala neprodorna megla. Jeden teh nesrečnežev sem bil jaz, druga dva sta sedaj spravila do profesure. „Glej“, opomni jeden, „ondi le prilazi nasproti nam „stari“, če bi ga „nafehtali“. Med tem časom je prišla temna postava vedno bližje. Bil je v resnici „stari“. Nehote sežem v žep, privlečem nekaj drobtin in jih vržem golobom, ki so prihajali iz bližnje cerkve. Ko pride kralj bližje, ga ponižno pozdravimo. Kralj se uljudno in prijazno zahvali in kazaje na golobe, vpraša: „Gostite golobe, golobe. To je lepo!“ „Seveda“, odgovorim jaz in v pravi hudomušnosti pridenem: „Ti golobi imajo lepše ko mi. Nas uboge dijake pa nobeden ne gosti.“ „Saj tudi niste nobeni golobi, golobi“, odgovori kralj Ludovik in pokara s kazalcem in izgine v megli. Mi pa smo stali lačni, žejni in premraženi na prostoru. Moji sotrpini so me pa še povrhu zasmehovali zaradi ponesrečenega „fehtanja“. Takrat sem sklenil nobenega kralja več na cesti ne prositi.

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Razpuščeno socijalno demokratiško društvo. Povodom generalne stavke v Reki meseca aprila letos, razpustila je vlada socijalno demokratiško društvo „Confederazione operaria“. Pri vladni reviziji blagajne se je pa skazal tako lep red, da se bodeta oba dva društvena blagajnika Barta in Nikolaj Benas morala zagovarjati pred sodiščem.

Dolžnosti krščanskih žena. Živimo v času, ko vlada povsod živahno gibanje v vsem znanstvenem delovanju. Velikanske spremembe storilo je preteklo stoletje v vsem socijalnem življenju in tudi krščanska žena živi v vse drugačnem toku, kakor je živela začetkom 19. stoletja. Pred očmi prepričanih krščanskih žensk besni divji boj med krščanskim in protikrščanskim svetovnem naziranjem. Tudi krščanska žena opazuje mogočen gospodarsko socijalni boj, boj raznih socijalnih struj za zboljšanje življenjskih razmer. V tem boju opažamo že tudi pri nas lepo število žensk, ki delujejo tiho in mirno sicer, na karitativno socijalnem polju. In res, na nikakošen način ne sme biti v naših časih v tem oziru

brezbrižna. Naloge krščanskega ženstva bile so sicer vedno velike, toda sedanji čas je naloge krščanskega ženstva velikansko pomnožil. Že v preteklem stoletju je krščansko ženstvo zlasti na dobredelnem polju veliko storilo, toda naš čas zahteva od krščanske žene veliko več, kakor kar se je že storilo. V našem času, v katerem besni divji boj zakletih sovražnikov proti načelom svete vere naše, v času, pravimo, ko se vse cerkvene naprave javno in tajno napadajo, ima krščanska žena sveto dolžnost v svojih krogih biti misijonarica svojega verskega prepričanja. Družina je ono mesto, kjer ima krščanska žena svoj glavni delokrog, in ravno v družini pri vzgoji otrok kakor tudi napram svojemu sooprogru skrbi naj, da jo bodo spoštovali in vsled spoštovanja jo tudi v verskem oziru ubogali. Velika odgovornost čaka krščansko mater in njena dolžnost je vcepiti v mlada otroška srca živo versko prepričanje. Od matere je odvisno, bodo li otroci v praktičnem poznejšem življenju ostali krščanski ali pa postali brezverni materialisti, sovražniki in zasledovalci krščanskih, moralno etiško verskih načel. Pred očmi mora pa krščanska žena vedno imeti tudi, da ima dolžnost, delovati ne samo v družini, marveč da mora tudi poseči v javnost. Najlepša poteza krščanskega ženskega značaja je usmiljeno srce, radodarna roka njena napram revežem. In koliko revic bi morale zlasti podpirati krščanske žene takozvanih boljših slojev med ubogimi trpinkami Vašega spola, ki delajo po tovarnah in drugod, podpirati jih moralno, materijelno in z dobrim svetom. Tudi napram svojim ženskim poslom bodi krščanska žena usmiljena in prijazna, prava mati. Krščanske gospodinje, bodite napram svojim ženskim poslom usmiljene, ne pa ošabne in mogočne, kar je žalibog dostikrat običajno in navadno. Krščanska ženska mora stopiti iz ožjega rodbinskega kroga med svet kot agitatorica. Izobraziti naj se za praktično agitatorico med svojimi sotovarišicami. Zato pa je potrebno socialne izobrazbe med ženami in dekleti. Zlasti je priporočati, naj bi voditelji ženskih društev, oziroma ženskih društvenih sekcij obdelovali predmete o dolžnostih krščanskih žen v družini, apologetički pouk, pouk o vzgoji otrok. Mi moramo čuvati ženstvo naše kot najdražje agitatoriško blago in zato najvstrajneje na delo za društveno organizacijo krščanskega ženstva slovenskega.

Proti poštnim ženskim uradnicam izdala sta državna tajnika nemške države pošte in pa saksonske, naj se pri nastavljanju žensk v telegrafski in poštni službi ravna z največjo previdnostjo. Vzrok temu je, ker se je pokazalo, da ženske niso po svoji konstituciji močne dovolj vzdržati težave, zlasti telefonske in pa službe pri pisalnih strojih.

Novi ženski poklici. Mizerija našega časa sili tudi ženstvo na praktični boj. In zadnji čas je zopet ženska vstopila v več novih poklicov. Novo polje za ženske delavke znašla je neka Angležinja. Izdeluje lončeno malo robo kakor sove, netopirje, žabe in podobne smešne stvari. Nadalje so organizirale ženske umetnice po Angleškem, Francoskem, Italijanskem in drugod svoje produktive za umetniške zadrage. Veliko žensk se peča izključno samo z gojenjem in kupčijo vijolic, tako na južnem Francoskem in Irskem. V Londonu se je osnovala nova ženska šola za pouk v gimnastiki in zadnji čas priče so ženske delovati tudi v pasarskem obrtu v Londonu.

Bolniško zavarovanje v Nemčiji. L. 1900 je bilo na Nemškem 23.021 bolniških blagajn s 9.520.763 člani. Prebivalstva je v Nemčiji od 1895. l. naraslo za 7·8%, a število zavarovancev zvišalo se je za 26·5%. Zavarovanega je pa 16·1% vsega prebivalstva na Nemškem. Leta 1900 je obotelo 3.679.285 blagajniških članov in so bili za delo nezmožni skupaj 64.916.827 dni, stroški so znašali 57.865.199 mark, 44% bolniška podpora, 22% zdravniške plače in 17% so znašali lekarniški računi. Povprečno je bil vsak obolen član 6·82 dni bolan in je odpadlo na posameznega bolnika povprečno 16·78 mark stroškov. Skupno premoženje bolniških blagajn je znašalo 156 milijonov mark, tako da je na enega člana odpadlo 16·43 mark.

„Slovenski List“ prodaja se v Brus-Štefetuvi prodajalnici Pred škofijo. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Sloveči profesorji
medicinske in zdravniške
priporočajo

tinkturo za želodec

lekarnarja

Gabrijela Piccoli-ja

v Ljubljani,

dvor. zalagatelja Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepi želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprti telesa, posebno za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinktura za želodec razpošilja lekarnar PICCOLI v Ljubljani v skatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, s 24 steklenicami za K 4·80, s 36 steklenicami za K 7·—, s 70 steklenicami za K 13·—. Poštni zavoj po 5 dkg. 40 II. 10—1.

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najpri-
stnejše vino piti, tedaj se potruži v gostilno
na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah:

9 x—33

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 "
Bizelsko	36 "
Rebula	40 "
Refoško	48 "

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina
pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam
dobi črni istrijanec po 24 kr. liter,
kateremu je vsaka konkurenca izključena.
bodisi po kakovosti ali po ceni.

DR. JANKO BREJC

je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 19

(Medjatova hiša).

34 6—6

Do 1. novembra še Špitalske ulice št. 7

I. nadstropje

Med. Dr. Eduard Bretl

bivši gojenec graške kirurški in ženske klinike, nazadnje
voditelj dr. Frlan-ovega zobozdravniškega atelijeja v Ljubljani,

Walter Hermsdorf

american dentist in bivši asistent na zobozdravniški visoki
šoli v Čikagi sta otvorila

zobozdravniški in zobotehnični atelije.

Do 1. novembra t. l. še v prejšnjem stanovanju Dr. FRLAN-a.
Špitalske ulice št. 7 I. nadstropje. 41 1—1

Notar

Dr. R. BEŽEK

uraduje od 1. avgusta t. l. naprej

v pritličju Jenko-ve hiše št. 36

Miklošičeve ulice

nasproti novi justični palači.

33 10—6

Novo urejena

prva hrvatska tovarna žaluzij,
rolet, lesenih in železnih za-
tvornic (žaluzij) in kartonažev

G. Skrbic

Ilica 40 Zagreb Ilica 40

ustanovljena 1889

priporoča svoje na glasu solidne, točne in
cenene

domače proizvode

odlikovane z največjimi odlikovanji.

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki gratis in franko. 14 12-7

Popravila točno in ceneno.

Naznanilo.

Podpisani usojam si slavnemu občinstvu
uljudno naznaniti, da me je e. kr. okrajno sodišče
v Ljubljani z odlokom z dne 5. avgusta 1902,
št. E 1601/2 imenovalo prisilnim uprav-
nikom gospoda Alojzija Kališa, plakaterja v
Ljubljani.

Uljudno torej prosim, da blagovoli slavno
p. n. občinstvo od danes nadalje vse

plakate,

katere namerava s prilepljenjem razglasiti,
meni dopošiljati ali me o tem obvestiti.

Opomnim še, da bodem kot sekvester kioske
temeljito prenovil in vse plošče oznažil, ter
uljudno prosim, da lastniki plošč naročila ponové,
ker bodem naročnino znižal.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1902.

Z velespoštovanjem 38 3-3

Peter Matelič,

podjetnik za snaženje stanovanj in oken na sv. Petra
nasipu št. 25 pritlično na desno.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49-33

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje
pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno
omrežje, vežna vrata umetno in preprosto iz-
delana, balkone, verande, paviljone, stolpne
križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih
risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

Vse poprave

izvršuje najvestneje in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Drugo nadstropje

Zobozdravnik

med. universae

DR. JOSIP BERG

diplom. na e. kr. vseučilišču v Pragi, bivši slušatelj dunajske e. kr. zobo-
zdravniške vseučiliške klinike (vladni svetnik profesor dr. Scheff)

in

zobotehnik

OTON SEYDL

bivši družabnik g. dr. RADO FRLANA, zobozdravnika v Ljubljani,

naznanjata, da sta začasno svoj

zobozdravniški in zobotehnični atelje

in sicer za čas do 1. novembra 1902 nastanila v

39 3-2

Špitalskih ulicah h. št. 7, II. nadstropje.

Drugo nadstropje

Na ljudski shod
v Ljubljano!

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna
pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Kot prava
dobrota
in potreba za vsako družino se
izkazuje vsak dan bolj uporaba

**Kathreiner-
Kneippove sladne
kave.**

Nobena skrbna gospodinja naj se
ne pomišlja dalje uvesti to tečno
in zdravo pijačo.

Ni čistejše primesi in boljšega na-
domestila za zrna kavo, kjer je ta
zdravniško prepovedana.

Kathreiner-Kneippova sladna kava
se dobiva pristna samo v izvornih
zavoječkih z varstveno znamko
»župnik Kneipp«. Odprto odtehtana
ali drugače zavita kava ni nikoli

Kathreinerjeva.